

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การนำเสนอผลการวิจัยในบทที่ 5 นี้ แบ่งหัวข้อการเสนอออกเป็น 4 หัวข้อใหญ่ๆ ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. การอภิปรายผลการวิจัย
4. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการงานรับนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของประชาชน อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการงานรับนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของประชาชน อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของประชาชน อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด

สรุปผลการวิจัย

ข้อค้นพบข้อที่ 1 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถสรุปได้ว่า การงานรับนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของประชาชน ในเขตอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X}=4.42$) และเมื่อพิจารณาในรายประเด็น เราสามารถแบ่งประเด็นที่ทำให้การงานรับของกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ประเด็นที่มีการงานรับมาก คือ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน, การกำหนดให้อำเภอคลองใหญ่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว, โครงการก่อสร้างถนน 4 เลน สาย 318, การกำหนดให้อำเภอคลองใหญ่เป็นศูนย์กระจายสินค้า, การกำหนดให้อำเภอคลองใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและประเด็นที่มีการงานรับค่อนข้างมาก 5 อันดับ คือ โครงการก่อสร้างลานตรวจสินค้าขาเข้าและขาออกของด่านศุลกากรคลองใหญ่, โครงการก่อสร้างท่าเทียบเรือเอนกประสงค์คลองใหญ่, การกำหนดให้อำเภอคลองใหญ่เป็นเขตการค้าชายแดนปลอดภาษี, การแปรรูปสินค้าเกษตร อาหาร ประมง, การเชื่อมโยงธุรกิจบริการระหว่างประเทศเป็นต้น และภาคส่วนต่างๆ มีการงานรับในกระบวนการนโยบายของโครงการนำร่องเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ในเขตอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ในภาพรวมอยู่ระดับค่อนข้างมาก

ข้อค้นพบข้อที่ 2 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการงานรับนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของประชาชน อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ, บทบาทของผู้นำในกระบวนการนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ, การตอบสนองความต้องการของประชาชนในด้านโครงสร้างพื้นฐาน และความสอดคล้องระหว่างยุทธศาสตร์เขตเศรษฐกิจพิเศษกับบริบทของพื้นที่

ข้อค้นพบข้อที่ 3 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 สามารถสรุปได้ว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของประชาชน อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ได้แก่ การขยายและปรับปรุงถนน การขยายเขตไฟฟ้า ส่งกำลังแรงสูงครอบคลุม ไฟฟ้าสาธารณะ การขยายเขตและการเพิ่มประสิทธิภาพของการบริการน้ำประปา การสร้างแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรทำท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การให้ความรู้ประชาชนเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา พบว่าการงานรับนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของประชาชน อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีการยอมรับนวัตกรรมพบว่า การงานรับนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของประชาชน อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด สามารถแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นรับรู้หรือตื่นตน (Awareness Stage)

หลังจากเมื่อประชาชนรับรู้ถึงการกำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจำนวน 5 แห่งแรกของประเทศไทย ประชาชนในเขตอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด มีความตื่นตากับนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเป็นอย่างมาก ทั้งที่ไม่รู้ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นกับพื้นที่ของตัวเองบ้าง ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับขั้นรับรู้หรือตื่นตนที่ได้รับรู้เกี่ยวกับสิ่งใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมของเขา แต่อาจจะยังไม่ได้รับข่าวสารครบถ้วน

ขั้นที่ 2 ขั้นสนใจ (Interest Stage)

เมื่อได้ทราบข่าวเรื่องให้อำเภอคลองใหญ่เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแล้ว ชาวบ้านเริ่มมีความสนใจและแสวงหารายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้เพิ่มเติม โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอคลองใหญ่ก็ได้มีการอบรมให้ความรู้เพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษทำให้ชาวบ้านได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ มากขึ้น เป็นการสอดคล้องกับขั้นสนใจสิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อชาวบ้านให้ติดตามข่าวสารและรายละเอียดเกี่ยวกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษต่อไป

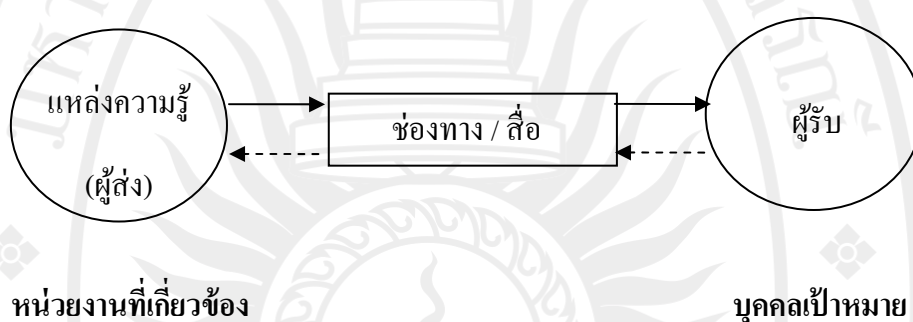
ขั้นที่ 3 ขั้นประเมินค่า (Evaluation Stage)

เมื่อได้รับข้อมูลข่าวสารมาแล้ว ชาวบ้านก็จะมาจับกลุ่มพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กันเพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจกับงานรับนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ สอดคล้องกับ

ขั้นประเมินค่า โดยมีการเปรียบเทียบระหว่างข้อดีกับข้อเสียว่า เมื่อมีเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเกิดขึ้นจะเป็นประโยชน์ต่อกิจกรรมของคนหรือไม่หากรู้สีกว่ามีข้อดีมากกว่าก็จะตัดสินใจยอมรับ

ขั้นที่ 4 ขั้นตอนการยอมรับ (Adoption Stage)

เมื่อมีการดำเนินการแล้วเสร็จมองเห็นเป็นรูปธรรม ตัวอย่างเช่น การก่อสร้างถนน 4 เลนส์, การก่อสร้างสถานที่ตรวจสอบสินค้าของศุลกากร, การก่อสร้างท่าเทียบเรือเอนกประสงค์ชาวบ้านมองเห็นว่าได้รับประโยชน์จริงทำให้เห็นด้วยกับการดำเนินการเหล่านี้ สอดคล้องกับขั้นตอนการยอมรับ เพราะชาวบ้านได้รับประโยชน์เองโดยตรงและการดำเนินการดังกล่าวได้เกิดขึ้นแล้วจริง

ภาพประกอบ 3 การสื่อสารโดยผ่านสื่อทางใดทางหนึ่ง

ที่มา : อีวาน (Evans. 1995 : 19)

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันพบว่าทฤษฎีกระบวนการยอมรับวิทยาการใหม่ๆ หรือนวัตกรรมของอีวานนั้น มีจุดบกพร่องในกระบวนการยอมรับดังกล่าวหลายประการด้วยกัน คือ

1. ประชาชนในพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ยังไม่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษอย่างลึกซึ้งและแท้จริง จึงทำให้บางเรื่องประชาชนเข้าใจผิดคิดว่าการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษมีแต่ประโยชน์ ไม่ได้ทราบถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาในอนาคต ซึ่งตามความจริงแล้วเมื่อประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่แท้จริงอาจจะปฏิเสธก็ได้

2. ขั้นตอนทั้ง 4 กระบวน อาจไม่เป็นไปตามขั้นตอนก็ได้เพราะบางขั้นตอนถูกข้ามไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นตอนลองและขั้นประเมินผล อาจจะสามารถทำได้ตลอดกระบวนการได้

3. กระบวนการนี้มักจะจบลงโดยการยอมรับนวัตกรรมนั้น แต่หากประชาชนมีโอกาสนในการแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อยืนยันหรือสนับสนุนการตัดสินใจในการยอมรับหรือไม่ยอมรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้นได้ ดังนั้น จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขกระบวนการยอมรับดังกล่าว และได้เสนอแบบจำลองของกระบวนการตัดสินใจยอมรับหรือไม่ยอมรับนวัตกรรมแทน (Innovation Decision Process) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

3.1 **ขั้นความรู้ (Knowledge)** ขั้นนี้บุคคลจะรับทราบเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษและมีความเข้าใจในเนื้อหาของนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

3.2 **ขั้นชักชวนหรือสนใจ (Interest)** บุคคลจะรู้สึกชอบหรือไม่ชอบนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้น เพราะมีทัศนคติที่ดีหรือไม่ดีต่อนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษนั่นเอง

3.3 **ขั้นตัดสินใจ (Decision)** บุคคลจะเข้าไปเกี่ยวข้องในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

3.4 **ขั้นยืนยัน (Confirmation)** ในขั้นนี้บุคคลจะแสวงหาแรงเสริม (Reinforcement) เพื่อยอมรับนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษต่อไป แต่เขาอาจจะเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจหากพบข้อมูลขัดแย้งเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภายหลังก็ได้

การยอมรับเป็นกระบวนการทางจิตใจของบุคคล ซึ่งจะยอมรับหรือไม่นั้นเป็นการตัดสินใจด้วยตัวเอง ปัญหาจึงมีอยู่ว่าทำอะไรที่จะช่วยให้เขายอมรับและนำไปปฏิบัติตามดังที่มุ่งหวัง หากพิจารณาโดยถ่องแท้แล้วจะเห็นได้ว่าการช่วยให้เขายอมรับและปฏิบัติตามนั้น มิได้ขึ้นอยู่กับเทคนิคและศิลปะในการจูงใจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังขึ้นอยู่กับตัวแนวคิดหรือวิธีการใหม่ ตลอดจนปัจจัยอื่นๆ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับแนวความคิดใหม่ ดังต่อไปนี้

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่

1. **บุคคลเป้าหมาย (Target Person)** ชาวบ้านผู้รับการเปลี่ยนแปลง โดยพื้นฐานของชาวบ้านเป็นส่วนสำคัญต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลง เช่น

1.1 **พื้นฐานทางสังคม (Society)** พบว่า เพศหญิงยอมรับการเปลี่ยนแปลงมากกว่าเพศชาย ผู้มีระดับการศึกษาและประสบการณ์ที่สูงกว่า และบุคคลที่อยู่ในวัยรุ่นจะยอมรับเร็วที่สุดและซาลงไปตามลำดับเมื่อมีอายุมากขึ้น

1.2 **พื้นฐานทางเศรษฐกิจ (Economics)** ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายและประมงเป็นหลัก สิ่งใดที่ไม่กระทบเรื่องปากท้องชาวบ้านก็จะให้การยอมรับโดยง่าย แต่ถ้ามีผลกระทบถึงการทำมาหากินก็จะทำให้ชาวบ้านไม่เห็นด้วย

2. **ปัจจัยที่เกี่ยวข้องเนื่องมาจากนวัตกรรม (Innovation)**

2.1 **ความสอดคล้องและเหมาะสมกับสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน (Similar and Fit)** คือ เหมาะสมกับลักษณะทางกายภาพของบุคคลในชุมชนและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เช่น มีพื้นที่ติดกับทะเลเหมาะสมแก่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อยากให้อำเภอลดลงใหญ่กลับมาเป็นศูนย์กลางกระจายสินค้าเหมือนในอดีต

2.2 **ความสามารถปฏิบัติได้และเข้าใจได้ง่าย (Practical and Understood)** คือความทันสมัยหรือความเจริญที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เช่น ในขณะนี้มีการก่อสร้างสถานที่ไว้รองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างเป็นรูปธรรม

2.3 ใช้เวลาน้อยหรือประหยัดระยะเวลา (Time – saving) ที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือ การตอบสนองความต้องการของประชาชนในด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การก่อสร้างถนนที่รอม่าเป็นระยะเวลานาน แต่พอมีนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทำให้มีการก่อสร้างถนนขึ้นมาอย่างรวดเร็ว

ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมทั้งหมดนี้ ถ้ามีมากเท่าใดการยอมรับนวัตกรรมหรือนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจะรับได้เร็วและมากเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา พบว่าประชาชนในเขตอำเภอคลองใหญ่ ก่อนข้างเห็นด้วยกับนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะที่เป็นนัยยะในเชิงนโยบายที่สำคัญดังนี้

1. ควรเร่งรัดเวลาในการก่อสร้างถนน 4 เลน สาย 318 (ตราด-คลองใหญ่-บ้านหาดเล็ก)
2. การเปิดจุดผ่านแดนถาวรบ้านเขาวงศ์
3. ควรขยายเขตไฟฟ้า ส่งกำลังแรงสูงครอบคลุม
4. การขยายเขตและเพิ่มประสิทธิภาพของการบริการน้ำประปา
5. ควรให้ความรู้ประชาชนในเรื่องนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ
6. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ให้เป็นที่น่าสนใจจากนักท่องเที่ยว
7. กำหนดให้อำเภอคลองใหญ่กลับมาเป็นศูนย์กลางกระจายสินค้าเหมือนในอดีต
8. การสร้างแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากสอดคล้องและเหมาะสมกับพื้นที่

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การงานรับนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของประชาชนอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการดำเนินวิจัยหลังจากนี้ คือ

1. ควรทำการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพเจาะลึก ในด้านการงานรับนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของประชาชน ด้านกระบวนการนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบเพิ่มเติมในประเด็นที่การศึกษาในเชิงปริมาณไม่สามารถทำได้
2. ควรศึกษาการงานรับนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของประชาชน ในอีก 2 – 3 ปี ข้างหน้า เพื่อให้ทราบถึงหากมีการดำเนินการนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจนแล้วเสร็จ มีผลต่อการใช้ชีวิตของประชาชนอย่างไร